

Allmänt om ekonomi

Vi ska nu titta på några ekonomiska begrepp och även lite närmare på Vårdförbundets ekonomi. Vårdförbundet är en juridisk person och det innebär att vi har en gemensam ekonomi för hela förbundet.

Pengar är ett medel för att nå målen

Inför varje nytt år upprättar Vårdförbundet en verksamhetsplan som beskriver hur kongressens beslut och förbundsstyrelsens prioriteringar ska omsättas i den operativa verksamheten. För att kunna genomföra planen och nå Vårdförbundets mål behövs pengar. Vi måste därför planera och agera så att våra begränsade resurser används klokt för nuvarande och framtida medlemmars bästa.

Definition ekonomi

Att hushålla med begränsade resurser. Det är en avvägning mellan intäkter, kostnader och sparande.

Inflation

Inflation är en ökning av den allmänna prisnivån som gör att man kan köpa färre varor och tjänster för samma mängd pengar jämfört mot tidigare. Pengar minskar alltså i värde.

Det tar sig till exempel uttryck i att priset för samma korg med varor i affären stiger med tiden och att värdet på sparande medel minskar över tid.

Årsredovisning

Samtliga ekonomiska transaktioner bokförs löpande under året. Det görs även analyser och avstämningar av resultat- och balansposter. Vid varje årsskifte sammanställs all data och en årsredovisning upprättas. En årsredovisning består av förvaltningsberättelse, kassaflödesanalys, resultaträkning, balansräkning och noter. Bokföring och årsredovisning granskas av revisor.

Resultaträkning

Resultaträkningen är en sammanställning som visar verksamhetens intäkter, kostnader och ekonomiskt resultat (d.v.s. verksamhetens vinst eller förlust) under ett verksamhetsår.

Intäkter - kostnader = resultat

Alla intäkter och kostnader bokförs och registreras med olika dimensioner så vi kan följa hur pengarna använts. Vi kan exempelvis se vilken typ av kostnad det är, vilken aktivitet kostnaden tillhör och var i organisationen kostnaden genererats.

Kostnaderna måste anpassas efter hur stora intäkter förbundet har d.v.s. vi kan över tid inte göra av med mer pengar än vi får in.

Intäkter

Intäkter är en förutsättning för att kunna bedriva verksamhet – vi måste ha pengar för att genomföra våra aktiviteter och för att betala för fasta kostnader. Vårdförbundets intäkter består till övervägande del (ca 98%) av medlemsintäkter d.v.s. den avgift medlemmarna betalar till förbundet. Intäkterna styrs alltså av antalet betalande medlemmar och storleken (nivån) på medlemsavgiften.

Antalet medlemmar * medlemsavgift * 12 månader = medlemsintäkter

Om antalet medlemmar ökar ökar även intäkterna och om medlemsantalet minskar minskar Vårdförbundets intäkter. Storleken (nivån) på medlemsavgiften för yrkesverksamma beslutas av kongressen. För att inte verksamheten ska gå med underskott behöver avgiften vara på en nivå så att intäkterna täcker kostnaderna under hela kommande kongressperiod.

Övriga inkomstslag är exempelvis intäkter från annonsförsäljning i tidningen Vårdfokus, prenumerationsintäkter, erhållna bidrag.

Kostnader

För att nå målen behöver aktiviteter genomföras och dessa aktiviteter kostar pengar. Det kan exempelvis vara kostnader för ett medlemsmöte eller för att genomföra en kongress. Vårdförbundet har även fasta kostnader exempelvis för lokaler och anställd personal.

Totalt har Vårdförbundet kostnader på över 300 mkr per år. Även vid oförändrad nivå av aktiviteter ökar kostnaderna varje år, både genom inflation som innebär att i stort sett samtliga kostnader ökar och genom löneökningar som påverkar kostnaden för personal och för ersättning till förtroendevalda. I och med att kostnaderna ökar varje år måste även intäkterna öka så att inte organisationen går med förlust - alternativet är att dra ned på kostnader.

Några exempel på kostnader:

- personalkostnader
- ersättning till förtroendevalda
- lokaler (Vårdförbundets kontor, hyrda konferenslokaler mm)
- IT-kostnader inkl. telefonkostnader
- resor (bilersättning, tåg, flyg, hotell mm)

- mat och fikabröd
- reklam och PR (ex. profilprodukter och gåvor)
- trycksaker och porto
- utbildningar och föreläsningar
- avgifter till andra organisationer
- försäkringar
- avskrivningar

Balansräkning

En balansräkning är en ekonomisk sammanställning som visar värdet på Vårdförbundets tillgångar och skulder vid ett givet tillfälle.

Tillgångar – skulder = eget kapital

Tillgångar

Tillgångar i Vårdförbundets ekonomi är till exempel banktillgodohavanden, ägd byggnad (Vårdförbundets Hus) och finansiella tillgångar i form av fondandelar.

Skulder

Skulder i Vårdförbundets ekonomi är bland annat skuld till leverantörer, skuld till Skatteverket och semesterlöneskuld till anställda.

Eget kapital

Eget kapital kan sägas vara organisationens egna medel och har ett stort signalvärde. Ett stort eget kapital visar styrka d.v.s. att vi är en stark avtalspart och stark medlemsorganisation. Ett eget kapital är sparade medel som byggts upp av tidigare års resultat och kommer förändras utifrån det framtida resultat som genereras i organisationen. Ett positivt resultat ökar det egna kapitalet och ett negativt resultat minskar kapitalet.

Det egna kapitalet behövs för att kunna finansiera en konflikt och betala våra åtaganden om inte intäkterna är tillräckligt höga. Det är även en buffert för framtida behov, ger ett handlingsutrymme och en långsiktig stabilitet.

För att värdet på kapitalet inte ska minska över tid behöver det värdesäkras. Värdet sjunker annars eftersom kostnaden för allt annat i samhället ökar. En värdesäkring innebär alltså att kapitalet måste öka i takt med inflationen. Detta görs genom att organisationen levererar ett positivt resultat. Sveriges inflationsmål är 2%. För närvarande, april 2022, är inflationen ca 4,5%.

Om bedömning görs att det egna kapitalet (värdet) behöver öka utöver värdesäkringen för att bli en starkare organisation krävs det att Vårdförbundet levererar ett positivt

resultat (går med vinst) utöver inflationsökningen. Omvänt gäller om kapitalet bedöms för stort.

Eget kapital är indelat i två delar:

1. Den ena delen är bundet eget kapital där det är bestämt vad pengarna ska användas till. Konfliktfonden klassas som bundet eget kapital. Det är alltså avsatta medel som ska användas i händelse av konflikt. Med konfliktfonden finansieras ersättning till medlemmar som tas ut i strejk. Förbundet ska ha tillräckliga resurser för att kunna driva kraven i flera på varandra följande avtalsrörelser.
2. Den andra delen av eget kapital är fritt eget kapital. Fritt eget kapital kan användas som förstärkning till konfliktfonden om inte konfliktfondens medel är tillräckliga (beslut kongress 2018). Om konfliktfonden används vid konflikt måste fritt eget kapital användas för att fylla på konfliktfonden på nytt. Fritt eget kapital kan dessutom användas till framtida investeringar. Kapital kan även behövas för att behålla kontinuitet av verksamheten då intäcksströmmarna d.v.s. medlemsintäkterna inte är förutsägbara och konsekvenser av digitalisering och nya förutsättningar på arbetsmarknaden är svåra att förutspå.

Ekonomisk inriktning

Den ekonomiska inriktningen är en plan för hur Vårdförbundet vill att ekonomin ska utvecklas under kommande kongressperiod. Den ekonomiska inriktningen ska visa vilket verksamhetsresultat (intäkter minus verksamhetskostnader) Vårdförbundet önskar och planerar för.

En ekonomisk inriktning kan likställas med att upprätta en budget på en övergripande nivå för hela kongressperioden. I och med att det är svårt att beräkna och även se hur verksamheten och omvärlden kommer att utvecklas benämner man det som en ekonomisk inriktning i stället för budget och det blir då mer en ram och riktlinje som man planerar efter.

Den ekonomiska inriktningen bygger på information från tidigare år och antaganden om framtiden. Trots att verkligheten sällan blir exakt så som de antaganden som gjorts, finns det ett värde att ha en gemensam idé om önskad utveckling. Den ekonomiska inriktningen är del i styrningen av förbundet.

Årsbudget

Årligen beslutar förbundsstyrelsen om verksamhetsplan och budget. En budget är en ettårig ekonomisk plan. Den utgår från den ekonomiska inriktningen med hänsyn tagen bland annat till eventuella nya förutsättningar och utvecklingen föregående år. I en budget fördelas intäkter och kostnader på olika bokföringskonton och på olika ekonomiska aktiviteter.

Den ekonomiska processen

- Kongressen beslutar om en ekonomisk inriktning kommande 4 år
- Förbundsstyrelsen beslutar om årlig budgetram för kansliet utifrån den ekonomiska inriktningen samt med hänsyn till förändringar i verksamhet och omvärld.
- En budget för nästkommande år upprättas
- Ekonomisk prognos görs två gånger per år vid tertialen (benämns prognos 1 "P1" och prognos 2 "P2"). En prognos är en justering av budget om förändringar skett eller kommer att ske som inte var kända vid budgettillfället.
- Intäkter och kostnader bokförs löpande under året, vilket ger ett "utfall" dvs vi kan följa hur mycket intäkter och kostnader som uppstått i organisationen
- Analys av utfall görs löpande mot budget, prognos samt mot föregående år
- Bokslut görs och årsredovisning upprättas vid årsskifte
- Revisorer granskar verksamhet och ekonomi på medlemmarnas uppdrag och upprättar en revisionsrapport. Revisorerna rapporterar till förbundsstyrelsen samt till kongressen.
- Ny kongress med återrapportering mot tidigare kongressbeslut och beslut om ansvarsfrihet för styrelsen

Propositioner

Kongressen 2022 ska enligt stadgan bland annat besluta om:

- inriktning av verksamhet och ekonomi
- konfliktfondens storlek
- medlemsavgiftens storlek